

Mina-Maria Rusu (coord.)

Geanina Cotoi

Irina Hăilă

Mihaela Timingeriu

Exerciții practice de
Limba și literatura română

CAIET DE LUCRU

Clasa a VI-a

Ediția a IV-a

Acest auxiliar didactic este aprobat pentru utilizarea în unitățile de învățământ preuniversitar prin

OMEN nr. 3530/04.04.2018.

Lucrarea este elaborată în conformitate cu programa școlară pentru limba și literatura română aprobată prin

OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Redactare: Daniel Mitran
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Mirona Pintilie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Exerciții practice de Limba și literatura română: caiet de lucru: clasa

a VI-a / Mina-Maria Rusu (coord.), Geanina Cotoi, Irina Hăilă, Mihaela

Timingeriu. – Ed. a 4-a. – Pitești: Paralela 45, 2022

ISBN 978-973-47-3661-4

I. Rusu, Mina-Maria

II. Cotoi, Geanina

III. Hăilă, Irina

IV. Timingeriu, Mihaela

811.135.1

COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ

EDITURA PARALELA 45

Bulevardul Republicii, nr. 148, Clădirea C1, etaj 4, Pitești,

jud. Argeș, cod 110177

Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918

Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492

E-mail: comenzi@edituraparelela45.ro

Tiparul executat la tipografia Editurii Paralela 45

E-mail: tipografie@edituraparelela45.ro

Copyright © Editura Paralela 45, 2022

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate,

iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.edituraparelela45.ro

Dragi profesori și părinți,

La începuturile introducerii termenului *competență* ca preambul pentru vechile programe de limba și literatura română, s-a operat o ajustare terminologică, fără modificări curriculare prin care să se înțeleagă faptul că *obiectivele* acestora se aflau în raport de complementaritate cu secvența cunoscută sub numele de *atitudini și valori*, care atrăgeau atenția explicit asupra faptului că profesorul are obligația de a proiecta cunoștințele derivate din programă în evoluția postșcolară a elevului, în viața lui viitoare de adult, accentuând asupra aspectului formativ al învățării. Aveam, așadar, o programă proiectată pe *obiective, atitudini și valori*, reflectate în *activități și învățare* și în *conținuturi asociate* al căror nivel de înțelegere era evaluat concret la examenele naționale, ca o finalitate imediată a procesului în miezul căruia se afla elevul, pe toată durata școlarității în gimnaziu.

În etape succesive, am încercat să eliminăm din vechea programă acele cunoștințe care nu aveau relevanță pentru aria de cultură generală, în care se poziționează învățământul preuniversitar gimnazial, fapt care nu s-a reflectat și în tipărirea unor manuale adecvate simplificării și reajustărilor programei. Acest aspect a favorizat ignorarea de către profesor a programei simplificate și luarea doar a manualului/manualelor drept reper al activității de predare-învățare. Astfel, am constatat că scrisorile metodice transmise către profesori nu au reușit să-i convingă pe aceștia asupra necesității simplificării cunoștințelor pe fondul aplicării principiului accesibilității, fapt care a condus la continuarea practicii de a preda conținuturile propuse de manuale, ba chiar și mai mult, la aprofundarea acestora cu ajutorul auxiliarelor didactice, în majoritate complicând prezentarea faptelor de limbă și a fenomenului literar. Se ajunsese, acum câțiva ani în urmă, la o încărcare a elevului cu *informații*, care mai de care mai *sofisticate*, mai *abstracte* și mai *inutile* care frâneau sau chiar deturnau de la sensul corect procesul de optimizare a comunicării și de receptare/producere a textului literar.

În paralel, auxiliarele didactice de pe piață ofereau soluții de aprofundare și de extindere a programei vechi, astfel încât elevul, aflat între aspirația de a obține o notă cât mai mare la examenele naționale și de a avea asigurat un loc la liceul dorit, devenea, prin perseverența cu care memora cunoștințele predate de către profesor, o persoană pentru care școala reprezenta doar un spațiu formal de obținere a unor note recunoscute la nivel național, departe de a-i oferi șansa formării competențelor generale din cadrul disciplinei. Noile programe au rezolvat problema competențelor, în manieră pedagogică, astfel încât secvența *atitudini și valori* să fie integrată corect în cele cinci competențe generale, din care derivă *competențele specifice*.

Pentru a sprijini înțelegerea corectă a deplasării accentului programei de pe cunoștințe pe formarea de competențe, am considerat necesară punerea la dispoziția profesorilor a unor auxiliare didactice care, fundamentate pe o viziune modernă, suplineau incoerențele din manualele vechi și aplicau corect noua viziune din programa centrată pe competențe. Acest deziderat s-a accentuat cu fiecare ediție a *Exercițiilor practice*, lucrare care a dat coerență vechii programe în contextul în care s-a încercat și s-a reușit o actualizare a vechiului model curricular, centrat pe obiective, fiind de un real folos atât elevilor, cât și profesorilor de gimnaziu, în procesul complex de formare a competențelor generale și specifice, corelate cu competențele-cheie, așa cum prevede nivelul intermediar la care se află elevul de gimnaziu. Aceste inconveniente sperăm să le fi rezolvat noile programe, a căror aplicare corectă va determina formarea *competențelor de comunicare și culturale* reale care să le asigure elevilor un orizont de cultură generală adecvat vârstei, să-i sensibilizeze în raport cu valorile perene ale lumii și să le favorizeze inserția socială de succes.

Această ediție a lucrării este revizuită din perspectiva conținuturilor, păstrând conceptul în baza căruia s-a născut, cu ani în urmă, proiectul editorial și aplicând cu rigoare noul curriculum pentru clasa a VI-a (noile

planuri-cadru și noua programă). Scopul lucrării este de a sprijini substanțial formarea la elevi a celor cinci competențe generale din programa nouă de limba și literatura română, pe care o aplică într-un mod prietenos și atractiv, fiind utilă nu doar elevilor și profesorilor, ci și părinților interesați de progresul propriilor copii.

Vă recomandăm să utilizați acest auxiliar care, prin structură și conținut, prin exercițiile diferențiate propuse și aplicate particularităților de vârstă ale elevilor, este o sugestie explicită, pragmatică, de parcurgere a noii programe, astfel încât beneficiarii să aibă convingerea că disciplina limba și literatura română este una vitală pentru dezvoltarea armonioasă a personalității lor autonome. În plus, parcurgerea acestui auxiliar va sprijini consistent elevul pentru a obține succesul la orice activitate de evaluare. Dragi elevi, cartea pe care v-o propunem vă va ajuta cu prietenie și prin harul celor care au scris-o să ajungeți la performanțe maxime pe care vi le permite aplecarea voastră către învățatură, motivându-vă să veniți cu drag și cu speranță la orele de limba și literatura română. Să știți că noi, autoarele, vă iubim ca și cum ați fi elevii noștri, iar bucuria voastră de a folosi cartea aceasta pe care v-o dăruim va întări vocația noastră de dascăli.

Vă dorim succes!

Autoarele

EVALUARE INIȚIALĂ

Citește cu atenție textele care urmează, apoi rezolvă cerințele:

A. — Tu... Tu cunoști Biblia?

— Sigur că o cunosc. Colosul și-a încrunțat fruntea.
Tu nu?

— Da... Nu... Vreau să spun, o cunosc, dar n-o cunosc.

— Rău. Ai citit-o sau n-ai citit-o?

— De citit, chiar citit, nu. Acum aproape nimeni nu mai citește.

— Nu citești? Atunci ce faceți? Cum vă petreceți timpul?

— Păi... se dau multe jocuri la televizor. Mai sunt concursurile... Și novelele...

Monstrul a făcut o strâmbătură oribilă care se poate să fi fost rudă îndepărtată a vreunui zâmbet:

— A, nuvelele... Eu, de exemplu, chiar prefer nuvelele în locul romanelor. Mai scurte, sigur, dar mai comode...

— Vreau să spun, telenovelele.

— Telenovelele? a urlat monstrul, aproape împingându-mă în prăpastie cu forța plămânilor săi.

— Televizorul. E ceva care... Omul ia loc cu telecomanda în mână, și stă așezat ca să vadă petrecându-se lucruri. [...]

— Cititul înseamnă să faci lucrurile să se întâmple în capul tău. Nu să stai să te zgâiești la un perete vorbitor! Monstrul a lăsat să-i cadă lăboia jos, spulberând prin aer o sumedenie de oase. Poate să pară exact același lucru, băiete, dar este exact contrariul. Asta-i bună!

(Rui Zink, *Cititorul din peșteră*)

B. Probabil că cea mai prolifică* perioadă întru citit mi s-a întâmplat undeva dinspre clasa a V-a, a VI-a până spre primul an de liceu. Cititul nu s-a oprit niciodată după-aia, însă, Doamne, cât de intens a fost atunci! Cărțile alea ale copilăriei au venit grămadă și fără o rânduială anume. Părinții mei, care mi-au cumpărat și mi-au sugerat într-un fel – slavă Domnului – destul de discret anumite lecturi, m-au lăsat să pun mâna și să citesc orice fel de carte din bibliotecă.

Așa se face că, în școala generală fiind și având capul (și ultimele file din caietele de școală) plin de prințese și de rochii cu crinolone, am pus mâna pe Castelul. Ce titlu bun pentru o fetiță cu povești nemuritoare în cap! Mai mult ca sigur că nu am dus cartea până la capăt și nu mai țin minte dacă dezamăgirea unui titlu seducător**, nesușținut de un conținut de la care aveam mari așteptări, m-a făcut să mă uit cu îndoială după la cărțile cu titluri bune, dar cu povești dubioase. (Kafka a fost reluat la o vârstă mai potrivită, discutat intens cu prietenii, lăsat și reluat lucid și așezat mult timp după acel moment). Tot atunci, de când cu primul Castel, alături pe raft se găsea și Metamorfoza. Sigur, titlu prost, poveste bună. Un om transformat în gândac!

(Selma Lusuf, *Copilăria și cărțile ei*, în revista *Dilema veche*, nr. 336, 22-28 iulie 2010, <http://www.dilemaveche.ro>)

*prolifică – rodnică; **seducător – atractiv.

Partea I (28 de puncte)

1. (4p) Notează câte un sinonim pentru cuvintele subliniate în textul A: citește, oribilă, zâmbet, forța.

.....

2. (4p) Indică antonime pentru cuvintele puse în chenar în textul B: primul, intens, discret, dezamăgirea.

.....

3. (4p) Explică sensurile următoarelor structuri din textul B: *nu am dus cartea până la capăt, cărțile cu titluri bune.*

.....
.....

4. (4p) Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

Numărul sunetelor din cuvintele următoare este:

- *faceți*: a) 4 sunete; b) 5 sunete; c) 6 sunete.
- *exemplu*: a) 7 sunete; b) 8 sunete; c) 9 sunete.
- *chiar*: a) 3 sunete; b) 4 sunete; c) 5 sunete.
- *lucid*: a) 4 sunete; b) 5 sunete; c) 6 sunete.

5. (4p) Precizează numărul de silabe al fiecăruia dintre cuvintele următoare: *comode, poveste, intens, crinoline.*

6. (4p) Transcrie, din oricare text dat:

- un enunț asertiv: .....
- un enunț exclamativ: .....
- un enunț interogativ: .....
- o propoziție dezvoltată: .....

7. (4p) Prezintă rolul liniei de dialog din secvența: – *Da... Nu... Vreau să spun, o cunosc, dar n-o cunosc.*

.....
.....

Partea a II-a (12 puncte)

8. (4p) Identifică, în textul B, două cuvinte/secvențe care să facă referire la procesul lecturii.

.....
.....

9. (4p) Formulează o idee principală care se poate desprinde din textul A.

.....
.....

10. (4p) Comentează, în 50-60 de cuvinte, semnificația următoarei secvențe din textul A: *Cititul înseamnă să faci lucrurile să se întâmple în capul tău.*

.....
.....
.....
.....
.....

Partea a III-a (36 de puncte)

Redactează o compunere de 80-120 de cuvinte, în care să prezinți una dintre amintirile tale despre o carte/ despre o experiență de lectură. Vei folosi, în compunerea ta, o personificare și o comparație.

.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Vei primi **14 puncte** pentru redactarea întregii lucrări (respectarea normelor de ortografie, de punctuație și de exprimare, respectarea limitelor de spațiu indicate).

Se acordă 10 puncte din oficiu.

EDITURA PARALELA 45

Elemente de interculturalitate

Valori etice în legendele popoarelor

Să ne reamintim!

Citește prezentările corespunzătoare fiecărei zodii, apoi rezolvă cerințele:

BERBEC (21.03-20.04) Trăsături: Are inițiativă, este dinamic, hotărât, dar și egoist, extremist, capricios. Valoare: idealism Pericol: egoism	TAUR (21.04-20.05) Trăsături: Este prudent, tenace, inflexibil, convențional, încăpățânat, rigid. Valoare: hotărâre Pericol: posesiv	GEMENI (21.05-20.06) Trăsături: Este altruist, perspicace, are o personalitate magnetică, poate avea preocupări/pasiuni în diverse domenii de activitate. Valoare: inteligență Pericol: împrăștiat, neatent	RAC (21.06-20.07) Trăsături: este intuitiv, analitic, sociabil, uneori hipersensibil, susceptibil, are momente în care afișează ostentativ anumite păreri. Valoare: sensibilitate Pericol: nesiguranța
LEU (21.07-20.08) Trăsături: Este optimist, vivace, dar și arogant, ostentativ, impetuos, orgolios. Este îndemânatic, priceput (mai ales la confecționarea obiectelor). Valoare: putere Pericol: egoism	FECIOARĂ (21.08-20.09) Trăsături: Este perfecționist, obiectiv, analitic, încăpățânat, precaut, indecis, modest. Valoare: capacitate analitică Pericol: tendința de a critica	BALANȚĂ (21.09-20.10) Trăsături: Este intuitiv, logic, înclinat spre estetic, temperat, autocompătimitor, indolent, indecis. Valoare: diplomație Pericol: autocompătimire	SCORPION (21.10-20.11) Trăsături: Este întreprinzător, tenace, pasionat, ager, arogant, senzual, nemilos, sarcastic. Valoare: urmărirea tenace a scopului propus Pericol: lipsa de compasiune
SĂGETĂTOR (21.11-20.12) Trăsături: Este neinteresat, idealist, profetic, compătimitor, risipitor, încăpățânat. Poate fi lipsit de tact, neîncredător în alții. Valoare: urmărirea unui scop Pericol: atenție dispersată	CAPRICORN (21.12-20.01) Trăsături: Este diplomat, pragmatic, profund, întreprinzător. Poate fi egoist, materialist. Pune cariera pe primul plan, este ambițios, uneori rigid în opinii. Valoare: hotărâre Pericol: rigiditate	VĂRSĂTOR (21.01-20.02) Trăsături: Este meditativ, onorabil, altruist, omenos. Nu are simț practic, poate fi de neînduplecat, excentric. Valoare: hărnicia Pericol: înverșunarea în propriile convingeri	PEȘTI (21.02-20.03) Trăsături: Este altruist, compătimitor, adaptabil, capricios. Poate fi hipersensibil, risipitor. Valoare: flexibilitatea în opinii, capacitatea de adaptare Pericol: autocompătimire

a) Indică:

- ce trăsături ale zodiei tale, prezentate în tabel, ți se potrivesc;
- alte trăsături pe care le consideri definitorii pentru personalitatea ta.

b) Alege una dintre valorile prezentate în tabel (indiferent de zodie) și motivează de ce o consideri importantă, în 50-60 de cuvinte.

c) Subliniază, în lista următoare, trei valori morale pe care le respectă/în care crezi: *onestitate, încredere, integritate, grijă/compasiune/bunăvoință, respectarea regulilor civice, curaj, spirit de sacrificiu, autocontrol, cooperare, perseverență, responsabilitate, empatie, respect, iertare, răbdare.*

d) Compară alegerile tale cu cele făcute de alți colegi și stabiliți, împreună, ce trăsături de personalitate comune aveți, pornind de la valorile etice identificate.

Să rezolvăm exerciții, pentru a înțelege mai mult!

Citește cu atenție textul care urmează, apoi rezolvă cerințele:

Filemon și Baucis

Zeus și-a preschimbat sceptrul de aur într-un toiag din lemn de corn. Mantia lui sărbătorească, țesută de mâna Atenei, a prefăcut-o într-o haină de om sărac și necăjit. Sub haină însă și-a vârât fulgerul cel scânteietor.

Și a pornit apoi prin lume...

[...] Zeus a umblat din țară-n țară, până când a ajuns și în Frigia. Era acum însoțit și de pristavul său, de Hermes.

Mergând așa-ntr-o bună zi, zeii au intrat într-un sat. Zeus, având toiagu-n mână, se-nfățișa ca un bătrân sărac și foarte obosit. Hermes, la fel de zdrențuit, se prefăcea că-l sprijină. [...] Era la ceasul când drumeții își caută un acoperiș, să poată înnopta tihniți. [...]

Tocmai se pregăteau să-și facă culcușul, pentru acea noapte, într-o căpiță-nmiresmată de fân, ce se afla pe câmp, când iacătă o luminiță...

Uitându-se ceva mai bine, au înțeles că-i o colibă, cea mai sărmană dintre toate câte văzuseră în sat.

Hermes s-a apropiat de ușă și a bătut ușor în ea.

Ușa micuță s-a deschis încetinel și scârțâind. În prag s-a arătat un chip. Un chip cuminte de bătrân, și-n urma lui o bătrânică.

— Pofțiți!... Pofțiți în casa noastră, au rostit ei, fără să-ntrebe măcar o vorbă pe drumeți, de unde vin și cine sunt. Cei doi bătrâni, așa de buni și primitori, se numeau Filemon și Baucis. Deși erau atât de-n vârstă, rar să fi fost pereche-n lume mai strâns unită decât ei. Se îndrăgiseră din vremea când amândoi erau copii. Mai târziu, se legaseră prin lanțul dulce-al căsniciei și rămăseseră-mpreună șazeci sau șaptezeci de ani, dacă nu, poate, și mai bine... Iar lumea îi dădea drept pildă de căsnicie trainică.

Fetelor, când se măritau, părinții le făceau urarea:

— Să fii la fel de fericită, în anii tăi de căsnicie, cum este doar bătrâna Baucis.

Băieților, la-nsurătoare, părinții le spuneau la fel:

— Să fii iubit ca Filemon de credincioasa lui soție! [...]

Erau săraci, dar acest lucru nu-i împiedica deloc să își găsească mulțumirea în dragostea ce îi lega, în înțelegerea deplină ce domnea veșnic între ei. Așa se face că puteau să-ndure orișice necazuri și lipsuri grele, fără teamă sau plânsete zadarnice. Ba uneori mai ajutau și pe-alții, care-aveau nevoie, fie cu roade din grădină, fie cu sfaturi înțelepte.

În casa lor nu se găseau slugi și stăpâni, ca pe la alții. Singuri își porunceau și tot ei își aduceau la-ndeplinire, sânguincios, poruncile. [...] Aceștia erau pământeni la care Zeus și cu Hermes au poposit în acea seară.

Cu fețe calde, primitive, cu firea lor deschisă, bună, i-au poftit grabnic în colibă pe cei doi mândri-olimpieni, fără să cate nici la haine, nici la cuvinte sau la fețe. Ba, tocmai fiindcă olimpienii păreau trudiți, săraci, flămânzi, cei doi bătrâni s-au arătat mai săritori ca totdeauna, mai dornici să-i primească bine. Iar Filemon i-a îmbiat:

— Uitați-vă... lavița asta. Ședeți și odihniți-vă de osteneala drumului, cât timp o să pregătim masa.

Baucis a-ntins pe scândură o pătură din lână moale, țesută chiar de mâna ei; apoi, s-a repezit la vatră, dezvelind din cenușă jarul; a pus pe jar frunze uscate, surcele și un lemn mai gros, suflând din răspuțeri într-însul. Focul a pâlpâit pe-ncetul, iar când a ars cu vâlvătaie, Baucis a potrivit deasupra-i un ceaun mare, plin cu apă. În vremea asta, soțul ei îi adusese din grădină legume proaspete, pe care le-au și pus în ceaun să fiarbă. Filemon a mai coborât și o bucată de slănină, care stătea de mult în grindă, păstrată pentru sărbători. Din ea a rețezat bătrânul o felioară, nu prea groasă, și i-a dat drumul în fiertură, să-i dea gust puțintel mai bun. [...]

Filemon a turnat apă caldă într-un lighean din lemn de tei. S-a aplecat singur de șale, să spele, după datină, picioarele drumeților. Pe urmă-a luat un covoraș, cam învechit și ros de timp, și totuși cel mai bun din casă. L-a așternut frumos pe patul unde urma să doarmă zeii.

Umblând grăbită, bătrânică ștersese masa c-un mănunchi de mentă strânsă din grădină, iară pe masă adusese măslina puse-n saramură, cicoare, napi, brânză de vaci și ouă coapte-n spuza caldă. Și-ntr-un vas larg pusese vinul, destul de vechi și aromat, în fața fiecărui zeu era câte o cană mică, din lemn de fag, și smălțuită cu ceară albă de albine.

După gustare, a-mpărțit fiertura caldă de legume. Pe urmă a adus bătrânul un coșuleț umplut cu fructe. Erau acolo nuci, curmale, prune ca niște pietre scumpe, struguri cu boabe mari și roșii, smochine dulci și, la mijloc, un fagure de miere albă.

Nu mai știau cum să-i slujească pe cei doi oaspeți, ce să le dea, cum să-i îmbie. Mai ales Filemon, bătrânul, le turna vin neîncetat. Dar ce să vezi? Oricât turna vinul în căni, vasul de lut rămânea plin.

Zei se arată cine sunt

Stăpânul cerului dăduse, în acest fel, un semn că este un prea-puternic olimpien. Filemon a priceput semnul. Chemând-o lângă el pe Baucis, s-au plecat zeilor cu teamă. Amândoi și-au cerut iertare că cina a fost prea săracă.

Pentru că în coliba lor aveau și-o pasăre, o găscă, s-au repezit s-o prindă iute și s-o gătească zeilor. Numai că ei erau bătrâni. Picioarele le tremurau. Iar găscă era sprintenă. Sărea-n colibă ici și colo și găgâia înfricoșată. Ba, parcă presimțindu-și soarta ce o pândea, pasărea și-a căutat scăparea chiar sub picioarele lui Zeus.

Acesta însă i-a oprit:

— Lăsați-o, n-o sacrificați. Este destul tot ce ne-ați dat.

Și Zeus, mulțumit în sine, pentru c-a fost recunoscut, a mai rostit bătrânilor:

— Ați fost pentru noi gazde bune. Vecinii voștri însă nu ne-au primit ca oaspeți, precum se cuvenea, deși cerusem adăpost în numele Olimpului. Pentru nelegiuirea asta, ei au să fie pedepsiți. Numai pe voi vă vom cruța; dar trebuie să ne urmați pe muntele din apropiere... [...]

Un stejar mândru, ce parcă-mbrățișează un tei în floare...

Într-adevăr, cătând bătrânii înspre coliba lor cea veche, n-au mai văzut-o. Însă pe locul unde fusese ea-nainte, se ridicase-o insulă. Pe insulă era un templu din marmură în care Zeus avea o statuie de aur. Porți mari, sculptate-nchideau templul. Grădini pline de flori și rodii se întindeau în jurul său.

— Voi o să locuiți în templu, a glăsuțit solemn stăpânul. Vreau să vă dau și o răsplată, pentru că i-ați cinstit pe zei. Spuneți o singură dorință. Poate vreți aur, tinerețe sau frumusețea mult râvnită, putere, slavă sau mărire? Spuneți ce vreți, și vă voi da.

Filemon a privit spre Baucis. Ea către el, cu înțeles. Se deprinseseră cu timpul să își grăiască fără vorbe, numai privindu-se în ochi.

— Nu, mare Zeus, nu vreau asta, a dat răspuns Filemon. Aurul mult se risipește. Puterea scade. Tinerețea trece cu anii, negreșit. Pacea și dragostea în care am viețuit cu buna-mi Baucis sunt lucruri de neprețuit. De-aceea, dacă vrei să faci unor bătrâni sărmani un dar, îngăduie să-nchidem ochii, amândoi, în aceeași clipă. Să nu-mi vadă soția rugul pe care îmi vor arde trupul. Nici eu pe-al ei nu vreau să-l văd, căci m-ar îndurera prea tare...

— Numai atâta vă doriți?

— Darul acesta ni-i destul... a dat din cap bătrâna Baucis.

— Bine. Fie pe voia voastră...

Și Zeus a făcut un semn. Amândoi zeii au pierit. N-au mai rămas, acolo-n munte, decât bătrânii.

Filemon și iubita-i Baucis au coborât până la templu. S-au așezat în tinda lui, dorind să stea-n aceleași locuri, în care viețuiseră încă de când erau copii.

Anii s-au scurs pe îndelete. Cei doi s-au gărbovit mai mult. Ochii li s-au încețoșat; nu mai vedeau nici la un pas.

Ș-așa, precum spune legenda, ședeau bătrânii, într-o zi, pe trepte-n fața templului. Niște drumeți îi întrebau despre-ntâmplarea petrecută odinioară în coliba unde se odihnise Zeus. Ei povesteau, cu vorbă moale, tremurătoare, tot ce-a fost: cum le-a schimbat coliba Zeus în acel templu aurit.

Pe când vorbea așa, bătrânul a simțit că îl înfășoară o scoarță rece, pe la tălpi. Scoarța creștea și către mijloc, și se urca spre gât, spre cap.

Baucis simțea același lucru. Înțelegând că i-a sosit sfârșitul așteptat, a spus ușor lui Filemon:

— Soțul meu scump, a sosit ceasul!... îți spun adio...

— Adio!... a grăit și dânsul, și-a sărutat-o lin pe frunte. Îți mulțumesc pentru credința ce mi-ai purtat-o până la ultima suflare!

Și poate că și-ar fi spus cei doi bătrâni și alte vorbe de-adio și de mângâiere; dar gurile le-au amuțit. În preajmă s-a făcut tăcere. Cei care se-ntâmplaseră să se găsească lângă ei priveau înmărmuriți. Bătrânul nu mai era om, ci se făcuse-un stejar falnic. Baucis, în schimb, era un tei subțire, alb, cu flori micuțe, dar cu mireasmă-amețitoare.

Legenda spune despre templu că s-a sfărâmat, bătut de vânturi; dar multă, foarte multă vreme, s-ar fi văzut încă acolo cei doi copaci: un stejar mândru și puternic, ce-mbrățișa cu ramurile sale un tei cu trunchiul alb și plin de floare...

(Alexandru Mitru, *Legendele Olimpului*)

Inițiere

1. Alcătuieste enunțuri în care să numești următoarele aspecte referitoare la textul citat:

a) cine sunt Filemon și Baucis;

.....

b) ce atitudine au bătrânii față de oaspeți;

.....

c) ce le oferă Zeus în schimbul ospetiei.

.....

2. Menționează detaliul care îl ajută pe Filemon să își dea seama că oaspeții nu sunt oameni obișnuiți.

.....

3. Ordonează, prin numerotare, următoarele idei referitoare la textul dat:

- Bătrânii îi cer lui Zeus să moară în același timp.
- Zeus și Hermes trec printr-un sat, într-o seară.
- Zeus îi pedepsește pe sătenii care nu l-au primit.
- Filemon și Baucis pregătesc cina pentru oaspeți.
- Zeii și cei doi bătrâni merg pe un munte.
- Olimpienii sunt primiți cu drag de doi bătrâni.
- Filemon și Baucis trăiesc în templul ridicat pe locul fostei lor colibe.
- Stăpânul din Olimp le îndeplinește dorința.
- Zeus își arată puterea.

4. Prezintă, în 30-40 de cuvinte, ce se întâmplă cu Filemon și Baucis în momentul morții.

.....

.....

.....

.....

Consolidare

5. De ce crezi că Filemon și Baucis au o singură dorință – să moară în același timp?

6. Identifică, în text, trei secvențe care ilustrează iubirea dintre Filemon și Baucis.

7. Subliniază, în textul dat, secvența care arată că Filemon și Baucis le oferă oaspeților ce au mai bun în casă.

8. Ce valori etice pot fi asociate comportamentului celor doi bătrâni în raport cu oaspeții primiți? Alege una sau mai multe dintre următoarele variante de răspuns și ilustrează-ți opțiunea cu fragmente din textul dat:

- a) bunătatea;
- b) amabilitatea;
- c) respectul;
- d) demnitatea.

9. Imaginează-ți că ai fi pus(ă) în situația de a oferi găzduire unor necunoscuți. Redactează un text de 80-100 de cuvinte, prezentând modul în care ai proceda.

Aprofundare/Excelență

10. Folosind diferite surse de informare (surse web, legende ale diferitelor popoare, codul bunelor maniere etc.), documentează-te, pentru a realiza un portofoliu cu titlul *Regulile ospitalității de-a lungul timpului*. În portofoliul tău, vei include:

- două rezumate ale unor legende/ale unor articole despre modul în care o gazdă își tratează oaspeții;
- fragmente de text din legende/codul bunelor maniere, ilustrative pentru statutul oaspeților în casa unei gazde;
- două imagini semnificative (desene personale sau reproduceri după opere de artă, litografii, grafică etc.) ale unor spații în care se aplică legile ospitalității;
- un text creat de tine, de 80-100 de cuvinte, în care să justifici dacă existența unor reguli ale ospitalității este necesară pentru buna funcționare a relațiilor dintre oameni.

11. Citește cu atenție textul care urmează, apoi rezolvă cerințele:

Un negustor persan avea într-o colivie o pasăre indiană. Trebuind să facă o călătorie în India, s-a dus la pasăre și a întrebat-o:

Comunicare orală

Să ne reamintim!

Asociază, prin săgeți, noțiunile din coloanele următoare:

Context	• mod de a pronunța silabele, cuvintele sau sunetele;
Dicție	• expunere, explicație într-o formulare personală (și mai dezvoltată) a conținutului unui text, al unei comunicări orale;
Parafrază	• procesul prin care ceva devine (mai ușor) de înțeles;
Clarificare	• componentă a situației de comunicare, referitoare la locul și momentul interacțiunii, relația dintre interlocutori, identitatea acestora, cunoștințele comune legate de tema discuției.

Să rezolvăm exerciții, pentru a înțelege mai mult!

Inițiere

1. Identifică, pentru următoarele situații de comunicare, contextul comunicării (locul și momentul interacțiunii, relația dintre interlocutori, tema discuției):

a) — *Salut, Daniel, mergi și tu la gară cu noi?*

— *Salut, de ce să merg la gară?*

— *Astăzi sosesc Andrei și Mihai, prietenii noștri din tabără. Vrei să-i întâmpinăm împreună? Vor sta o săptămână la noi și ne-am gândit să-ți facem cunoștință cu ei.*

— *Atunci, merg și eu! Când i-ați invitat?*

— *Am vorbit la telefon în prima săptămână de vacanță, părinții noștri au stabilit detaliile, iar acum, iată-i aici!*

— *Foarte frumos!*

Mai târziu, la gară:

— *Iată-i, abia au coborât din tren! Andrei, Mihai, aici!*

— *Salut, Răzvan, salut, Sebi!*

— *Salut, prietenii! Am adus și întăriri! El e Daniel, coleg de clasă și prieten!*

— *Salut, îmi pare bine să vă cunosc!*

— *Salut, și noi ne bucurăm!*

— *Să vă ajutăm la bagaje?*

— *Nu e nevoie, ne descurcăm. Suntem nerăbdători să vedem orașul.*

— *Garantat, nu vă veți plictisi.*

.....

.....

.....

.....

b) — Scuză-mă, ești loana Toma?

— Da, eu sunt.

— Bună ziua, sunt Tudor Popescu, student la Drept. Bine ai venit la Paris! Liga Studenților Români din Franța m-a trimis la aeroport, să te conduc până la cămin.

— Bună ziua, mulțumesc. Pe unde mergem?

— Pe aici, să-ți recuperezi bagajele, apoi vom lua un mijloc de transport în comun.

— O, nici nu-mi vine să cred că am ajuns în Franța!

.....
.....
.....

c) — Mihăiță, vino puțin!

— Da, bunico! Ce s-a întâmplat?

— Mergi tu la magazin să cumperi niște pâine?

— Mă duc acum.

— Uite, ia banii!

— Câte pâini să iau?

— Două.

— Bine, am plecat.

.....
.....
.....

d) — Sebi, te pricepi la calculatoare?

— Nu prea, dar spune-mi ce problemă ai.

— Mă uitam pe site-ul ăsta... al unui magazin de electronice... că vreau să-mi iau un laptop... și nu știam care dintre modele e mai bun... Poți să mă ajuți?

— Stai să văd... Eu l-aș alege pe cel cu procesor i7, 7700 HQ. E foarte bun pentru jocuri. Are prietenul meu și joacă tot timpul FIFA 18.

— Nu-mi plac jocurile cu fotbal.

— Care sunt preferatele tale?

— Cele cu mașini.

— Serios? Și mie îmi plac jocurile cu mașini. Vrei să vii la mine într-o zi, să ne jucăm la PlayStation?

— Oh, m-ai făcut fericit! Sigur că voi veni! Pot să vin mâine?

— Oricând. Te aștept cu plăcere!

— Mă duc la banca mea. A sunat!

— Mai vorbim!

.....
.....
.....

2. Citește, împreună cu un coleg, pe roluri, următoarele replici, apoi corectează pronunția cuvintelor, unde este necesar:

a) — Vreau zucăria aceea cu adevărat!

— Care jucărie?

— Acea de acolo.

- Ce să faci cu încă un cățeluș de pluș?
- Căseii de plus sunt cei mai frumoși.
- De ce?
- Pentru că sunt zucăriile mele preferate.
- Bine, îți mai iau un cățel de pluș.
- După aceea, vreau să-mi iei și o masinuthă.
- Ai spus că vrei doar o jucărie.
- Da, un căsel de plus și o masinuthă. Câte una din fiecare.

- b) — Tata, vreau să thin eu ciocanul.
- Nu e bine să ții tu ciocanul. Ești prea mic, te poți lovi!
  - Tu esti mare?
  - Da, vezi, eu sunt cu mult mai mare decât tine.
  - Si ce dacă? Eu promit că nu mă lovesc.
  - Și dacă te lovești? Vei plânge și mama ne va certa pe amândoi.
  - Nu, că dacă mă lovesc si plâng, spun că tu m-ai pus să thin ciocanul.

3. Identifică două informații implicite și două informații explicite în următorul dialog:

- Bună, Maia!
- Bună, Maria! Ce faci?
- Merg la cinema, cu prietenii mei. Vrei să ne însoțești?
- Sigur. Ce film mergem să vedem?
- E continuarea la **Regina de gheață**. Ai văzut prima parte?
- Toată lumea a văzut prima parte. A avut un succes nemaipomenit. Mi-a plăcut foarte mult realizarea graficii.
- Da, și mie. Povestea a fost, de asemenea, foarte interesantă. Oare ce se va întâmpla în continuare?
- Sper să nu repete situațiile din prima parte, cum se mai întâmplă cu unele continuări.
- Da, așa e. Aș vrea să se concentreze asupra celeilalte surori, acum.
- Ei, vom vedea. Uite, deja am ajuns la bilete.

.....

.....

.....

.....

4. Interpretați pe roluri următoarele situații de comunicare, câte doi. Cei care asistă vor nota: ce intenții a avut vorbitorul, inițial; cum a formulat intențiile, în procesul de comunicare; dacă actul de limbaj a dus la îndeplinirea intențiilor vorbitorului.

- a) — Împrumută-mi un pix!
- Nu așa se cere ceva împrumut.
  - Te rog, mă grăbesc!
  - Puteai să ceri frumos de la început!

- b) — Te rog, dă-mi tema la română! Nu am avut inspirație, vreau să văd cum ai făcut tu compunerea!
- La ce-ți mai folosește acum? Pauza e pe sfârșite, doamna profesoară trebuie să vină! De ce nu m-ai sunat ieri?
  - Te-am sunat vreo două ore, dar nu ai răspuns.
  - Normal, nu-mi fac teme cu telefonul alături.
  - Ei, și cum rămâne? Îmi dai să citesc compunerea acum?

Consolidare

5. Citește dialogurile următoare și notează posibile elemente de context, pentru fiecare dintre situațiile de comunicare date:

a) — *Bună ziua, cum te numești?*

— *Mă numesc Alexandru.*

— *Câți ani ai, Alex?*

— *Am 12 ani.*

— *De unde ești?*

— *Din Iași.*

— *Ai frați sau surori?*

— *Da, am o soră.*

— *Cum o cheamă?*

— *Elena.*

— *Câți ani are?*

— *Paisprezece.*

— *A, e aproape adolescentă.*

— *Da.*

— *A venit în tabăra aceasta?*

— *Nu. Își petrece vacanța în altă parte.*

b) — *Mamă, ție îți place iarna?*

— *Da, și, mai ales, ador ninsoarea.*

— *Oare anul acesta vom avea zăpadă?*

— *Sper să avem zăpadă frumoasă. Aș vrea să ne petrecem sărbătorile la bunici și să te poți da cu sania.*

— *Și eu... Mă duc să caut prognoza meteo pentru săptămâna viitoare.*

— *După ce o găsești, să mi-o spui și mie!*

c) — *Bună ziua! Caut un manual de limba engleză de la editura ADRETH. Mă puteți ajuta?*

— *Să încercăm. Rafturile cu manuale sunt în partea aceasta. Pentru ce nivel de studiu era cel căutat?*

— *Pentru elevi avansați.*

— *Acesta este?*

— *Da, mulțumesc pentru ajutor.*

— *Cu plăcere.*

d) — *Salut, vii des aici?*

— *De cele mai multe ori, înainte de Paști.*

— *Ce faceți?*

— *Facem pachete pentru copii nevoiași, din hainele și alimentele donate de oameni. Ne ajuți și tu?*

— *Da, de aceea am venit. Vreau să dau o mână de ajutor.*

— *Bine, vino aici.*

6. Rostește următoarele replici astfel încât să exprimi indiferența, entuziasmul, tristețea.

a) — *Vom merge în excursie peste două săptămâni.*

b) — *Ne vom petrece vacanța de iarnă la munte.*

c) — *De ce nu mă ajuți puțin?*

d) — *Data concursului a fost amânată.*

e) — *Am calculat distanța până în stațiune. E prea departe.*

7. Creează, în coloana din dreapta, replici adecvate care să illustreze emoțiile exprimate de emoticoanele din coloana stângă:

8. Citește, împreună cu alți colegi, replicile următoare, pe roluri, apoi formulează observații asupra modului în care se exprimă personajul Dandanache.

TRAHANACHE (foarte politicos): *Poftim, poftim, stimabile!*

TIPĂTESCU: *Cine să fie?*

ZOE: *Un străin?...*

TRAHANACHE (coborând): *Dă-mi voie, Joițico, să-ți recomand pe d. Agamiță Dandanache!*

ZOE și TIPĂTESCU: *Dandanache!* (complimente)

TRAHANACHE: *Candidatul nostru!... adică ce mai candidat! alesul nostru.*

DANDANACHE (vorbește peltic și sâsâit): *Sărut mâna... Si domnul? bărbatul dumneaei?*

TRAHANACHE: *Nu, eu sunt bărbatul dumneei, dumneei este nevasta mea, cum am avut onoarea să vă recomand...*

DANDANACHE: *Si d-voastră?*

TRAHANACHE: *Și eu?... bărbatul dumneei... Eu (serios) Zaharia Trahanache, președintele Comitetului permanent, Comitetului electoral și... ai puținică răbdare... (se caută în buzunar și scoate o carte de vizită, pe care i-o dă lui Dandanache), sunt aicea toate comitetele...*

DANDANACHE (ia cartea): *Mersi'... Si domnul?...*

TRAHANACHE: *Domnul Fănică Tipătescu, prefectul nostru, amicul meu și al familiei mele.*

DANDANACHE (lui Fănică): *Îmi pare bine, d-le președinte! (îi dă mâna. Trahanache trece lângă Zoe)*

TIPĂTESCU: *Și mie, onorabile, nu mai puțin... Sunt încântat... Dar cu ce ocazie pe la noi?*

f) Precizează ce tip de narațiune apare în text.

g) Redactează un text narativ, de 80-100 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare (reală sau imaginară) petrecută cu prilejul unei sărbători importante pentru o comunitate (sărbătoare religioasă/un eveniment familial).

PLICUL CU JOCURI

Joc: „Roman” polițist cu fantome

1. Decupează patru cuvinte dintr-un ziar/dintr-o revistă.
2. Redactează o continuare a fragmentului următor, în 80-120 de cuvinte, respectând momentele subiectului. Vei prezenta, în compunerea ta, o enigmă rezolvată de un detectiv și vei integra în narațiune cuvintele decupate din ziar/revistă.

În seara aceea, nimic nu prevestea întâmplările stranii care au urmat. După o zi epuizantă la biroul de investigații pe care îl conducea, Jack Spider s-a așezat comod pe canapea, încercând să se relaxeze. Aproape adormise, când un zgomet straniu s-a auzit în hol. Jack a deschis încet ochii. În fața lui, o apariție fantomatică făcea semne disperate...

Evaluare

Citește cu atenție textele care urmează, apoi rezolvă cerințele:

A. Pornesc spre casa bunicilor în trăsura comandată de tata. Se cunoaște! Un muscal* numai de catifea, ca un mitropolit cu șapcă, obrații de duduie, bici galben ca de aur, roți cu ochelari de cauciuc, perne moi, covoraș la picioare și cai negri [...].

Mama e nervoasă. Pe genunchi are o cutie de bomboane legată cu șnur de aur. Cu toate că sunt în mânuși, degetele mamei fac game pe capacul cutiei. Copiii știu ce înseamnă când mama face game fără pian. Deci stau cuminți.

Tata fumează și salută în dreapta și în stânga. Toată lumea îl cunoaște pe tata.

Au ajuns în „Beilic”. Dar trăsura nu intră în ogradă. Stă smerită la poartă, ca la mănăstire. Mama în frunte, cu foșnetul rochiei, umbreleța și cutia de bomboane; tata după mama, cu scârțâitul ghetelor, uitându-se la copaci; copiii, în urmă, unul după altul, târându-și pașii, cu capetele mereu întoarse după armăsarii de la poartă.

Dintâi intră cutia cu bomboane cu mâinile mamei, apoi mama cu sărutările. Tata aruncă țigara, își șterge buzele cu batista care miroase frumos a apă de colonie, se descoperă și intră, sărutând pe rând mâna bunicilor. Bunicii îl sărută pe frunte. Tata nu mai e tata: e copilul bunicilor.

(Ionel Teodoreanu, *În casa bunicilor*)

*muscal – birjar.

B. Zilele trecute am descoperit într-un colț tablourile bunicilor mei dinspre mamă. Format mare, cerate de vreme. Le găsisse soția mea la Botoșani, cu ceva vreme în urmă, în casa copilăriei mamei mele, vecină cu casa copilăriei mele. Tot ea le adusese la Iași, fascinată de figurile celor doi. Cei din familie spun că eu semăn cu el. Cu „tataia”. L-am privit, încercând să mă recunosc ca într-o oglindă. E o fotografie de tinerețe, făcută probabil în preajma nunții.

Aducem, cumva.

Dar eu nu mi-l amintesc decât bătrân.

Îmi vine în minte în primul rând tataia cel care îmi spunea povești, iar apoi cel care mă ducea, când mai crescusem nițel, duminică de duminică la baia de aburi.

Poveștile mi le spunea stând amândoi pe pat, într-o atmosferă minuțios pregătită. În primul rând, nu avea ce căuta în preajmă ureche de adult. Doar sora mea mai avea dreptul să participe la ritual. Apoi, pe plita încinsă, trebuia să sfârâie câteva mere, răspândind miros de zahăr ars, și să clocotească un ceainic.

(Dan Lungu, *Răscoala copiilor*, în volumul *Cartea cu bunici*)

Inițiere (dificultate redusă)

1. (1p) Identifică momentul subiectului în care s-ar putea încadra fragmentul din textul A.

.....

2. (1p) Precizează la ce persoană se relatează în textul A.

.....

3. (1p) Transcrie, din textul A, două secvențe reprezentând indici de spațiu.

.....

4. (1p) Indică patru termeni din câmpul lexical al gradelor de rudenie, având în vedere textul A.

.....

Consolidare (dificultate medie)

5. (1p) Pornind de la informațiile din textul B, precizează cine nu putea asista când bunicul spunea povești.

.....

.....

6. (2p) Notează o acțiune prezentată în textul B, pe care bunicul o face împreună cu nepotul.

.....

.....

Aprofundare/Excelență (dificultate crescută)

7. (2p) Crezi că relația dintre bunici și nepoți este importantă pentru experiența de viață a unui om? Motivează răspunsul în 30-40 de cuvinte.

.....

.....

.....

.....

.....

Se acordă 1 punct din oficiu.

4-6 puncte	6-8 puncte	8-10 puncte
Mai ai de lucrat!	Cu siguranță poți mai mult!	Continuă în același fel!

Dialogul în text literar

Să ne reamintim!

Completează enunțurile următoare:

1. Dialogul este un ..... dintr-un text literar.
2. Prin intermediul dialogului, într-un text literar, se redau întâmplări, evenimente, acțiuni într-un ritm .....

Să rezolvăm exerciții, pentru a înțelege mai mult!

Inițiere

I. Citește cu atenție fragmentele următoare, apoi rezolvă cerințele:

A. — *Dar – întrerup eu – pentru cine ați comandat cafea, madam Popescu?*

— *Pentru dumneata.*

— *Da' de ce vă mai supărați?*

— *Da' ce supărare!*

(I.L. Caragiale, *Vizită...*)

B. *Berbecul semăna leit cu cel din fereastra morii de lemn și se apropia de ei cu capul în pământ, în mijlocul unei turme de vreo douăzeci de miei.*

— *Te-ai speriat? întrebă fata. Vorbește-i liniștit și n-o să-ți facă nimic.*

— *Păi nu înțelege, răspunse băiatul. Cum să vorbesc cu el dacă nu-i om?*

— *Încearcă, zise din nou fata. Ascultă, berbecule, urmă ea spre berbec, Bănică vrea să se joace cu mieii tăi, îl lași?*

Berbecul se opri, proptindu-se zdravăn pe picioare. Băiatul râse strâmb.

— *Apucă-l de coarne, îl îndemnă fata. El crede că ai venit să-i furi mieii.*

— *Nu-i fur, berbecule, zise băiatul, numai motanul nostru fură.*

(Fănuș Neagu, *Descoperind râul*)

C. — *Bună vremea, flăcăi, zisei eu, intrând în stână urmat de tovarășul meu.*

— *Bun venit la oameni buni, ne răspunse un baci bătrân, mai murdar decât un derviș și înfășurat într-un chimir lat de-o palmă domnească.*

— *Fii pe pace, moșule, de buni suntem ca pânea cea bună, dar necăjiți suntem ca niște draci pe care-i botezi în agheasmă. Uite – continui eu, așezându-mă turcește înaintea celor doi tăciuni, ce fumegau în mijlocul stânii –, uite, venim azi din Pipirig, de la părintele Ionică; [...] Noi suntem de la Piatra; eu sunt dascăl și dumnealui este recrut.*

(Calistrat Hogaș, *Pe drumuri de munte*)

1. Scrie pe spațiile punctate litera corespunzătoare fragmentelor de dialog date, având în vedere informațiile din coloana stângă:

Dialogul sugerează relația politicoasă dintre personaje,
chiar dacă formulele de adresare folosite sunt familiare.

.....

Dialogul sugerează faptul că personajele nu se cunosc, intră în relație datorită unor circumstanțe întâmplătoare. ....

Dialogul sugerează ușurința de a comunica a personajelor de aceeași vârstă. ....

2. Scrie, în dreptul fiecărei afirmații, personajul căruia i se potrivesc următoarele trăsături ce reies din fragmentele dialogate:

- a) respectuos: .....
- b) amabil: .....
- c) imaginativ: .....
- d) ascultător, cooperant: .....
- e) primitor: .....

3. Transcrie două formule de adresare din textele date.

.....
.....

4. Motivează prezența semnelor de punctuație specifice dialogului în textul scris de Fănuș Neagu.

.....
.....

5. Indică două personaje care fac o ofertă de dialog în textele citate.

.....

6. Prezintă contextul dialogului din textul C.

.....
.....
.....

Consolidare

II. Citește cu atenție textele următoare, apoi rezolvă cerințele:

A. — Nu vă supără fumul de tutun? Întreb eu pe madam Popescu.

— Vai de mine! la noi se fumează... Bărbatu-meu fumează... și... dumnealui... mi se pare că-i cam place.

Și zicând „dumnealui“, mama mi-arată râzând pe domnul maior.

— A! zic eu, și dumnealui?

— Da, da, dumnealui! să-l vezi ce caraghios e cu țigara-n gură, să te prăpădești de râs... ca un om mare...

— A! asta nu e bine, domnule maior, zic eu: tutunul este o otravă...

— Da' tu de ce tragi? mă-ntre rupe maiorul lucrând cu lingura în cheseaua de dulceață...

(I.L. Caragiale, Vizită...)

1. Transcrie termenul pe care îl folosește doamna Popescu pentru a-l desemna pe fiul ei.

.....

2. Identifică:

- o trăsătură a băiatului care se desprinde dintr-o replică a acestuia;
  - o trăsătură a mamei care se poate deduce din dialogul cu musafirul;
  - o trăsătură a personajului-narator (musafirul).
- .....

3. Motivează prezența punctelor de suspensie în replica mamei.

.....

4. Parafrazează ultimele două replici din textul dat, în 10-20 de cuvinte.

.....

.....

B. — *Vezi ce bine-i șade lui – zice mam'mare – cu costumul de marinel?*

— *Mamițo, nu ți-am spus că nu se zice marinel?*

— *Da' cum?*

— *Marinal...*

— *Ei! ziceți voi cum știți; eu zic cum am apucat. Așa se zicea pe vremea mea, când a ieșit întâi moda asta la copii – marinel.*

— *Vezi că sunteți proaste amândouă? Întrerupe tânărul Goe. Nu se zice nici marinal, nici marinel.*

— *Da' cum, procopsitule? Întreabă tanti Mița cu un zâmbet simpatic.*

— *Mariner...*

— *Apoi de! n-a învățat toată lumea carte ca d-ta! zice mam'mare și iar sărută pe nepoțel și iar îi potrivește pălăria de mariner.*

(I.L. Caragiale, *D-I Goe*)

5. Notează:

- ce spune *mam'mare* despre Goe;
- .....

- cum îl numește *tanti Mița* pe băiat.
- .....

6. Indică o trăsătură a personajului Goe care se desprinde din dialogul cu bunica și cu mătușa lui.

.....

7. Explică dacă replicile băiatului confirmă părerile pe care le au bunica și mătușa lui despre el.

.....

.....

.....

Aprofundare/Excelență

III. Citește cu atenție textul următor, apoi rezolvă cerințele:

Nu era Crăciunul, așa că înăuntru nu putea fi un cadou de Crăciun.

Nu se apropia ziua de naștere a nimănu, așa că înăuntru nu putea fi un cadou pentru aniversarea vreunuia din ei.

Cuprins

Dragi profesori și părinți / 3

EVALUARE INIȚIALĂ / 5

ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE / 8

Valori etice în legendele popoarelor / 8

Limba română în Europa;

comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni / 18

Valori ale culturii populare în spațiul românesc / 23

COMUNICARE ORALĂ / 31

LECTURĂ / 41

Textul narativ literar – în proză, în versuri. Instanțele comunicării narative: autor, narator, personaje. Narațiunea la persoana a III-a și la persoana I / 41

Momentele subiectului/etapele acțiunii / 49

Dialogul în textul literar / 58

Textul descriptiv literar – în proză, în versuri / 65

Portretul literar / 71

Textul argumentativ / 79

Versificație: rima, strofa, măsura versurilor, ritmul (intuitiv) / 84

Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (epitetul, enumerația) / 91

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII / 96

Gramatică / 96

Predicatul nominal. Verbul copulativ *a fi*; numele predicativ. Acordul numelui predicativ / 96

Subiectul neexprimat (inclus, subînțeles) / 102

Complementul. Complementul direct, complementul indirect în dativ și complementul prepozițional.

Circumstanțialul de mod, circumstanțialul de timp, circumstanțialul de loc.

Norme de punctuație (virgula) / 109

Verbul. Moduri verbale și timpurile lor: conjunctivul și condiționalul-optativ.

Possibilități combinatorii ale verbului. Prepoziția / 114

Substantivul. Substantive colective. Substantive defective. Cazul. Articolul genitival. Punctuația vocativului.

Corelarea funcției sintactice cu cazul morfologic. Possibilități combinatorii ale substantivului / 123

Pronumele personal (flexiune cazuală). Pronumele reflexiv

(diferența între pronumele reflexiv și pronumele personal).

Possibilități combinatorii ale pronumelui. Anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente. Aspecte ortografice / 135

Vocabular / 163

REDACTARE / 179

EVALUARE FINALĂ / 189

EVALUARE INIȚIALĂ

Barem de corectare și de notare / 192

EVALUARE FINALĂ

Barem de corectare și de notare / 194